

F3/2008 - Společnost přátel Poštovního muzea

Po zprávě o založení Společnosti přátel Poštovního muzea SČF v posledním čísle loňského ročníku (F12/07, s. 37) jsme obdrželi řadu dotazů a žádostí o uvedení dalších podrobností. Proto jsme připravili tuto podrobnější informaci o SPPM SČF i o samotném Poštovním muzeu.

Snad všichni sběratelé vědí, že Poštovní muzeum už po dvě desítky let sídlí v Praze v krásném historickém domě původem ze 17. století a po několik desetiletí má i stálou expozici dějin poštovníctví v Cisterciáckém klášteře ve Vyšším Brodě v jižních Čechách. K 30. výročí jejího otevření byla její úvodní část nově upravena a reinstalována. Návštěvníci se zde mohou seznámit s bohatou a slavnou staletou historií pošty od počátků až do současnosti a obdivovat celou řadu unikátních exponátů – mimo jiné vývěsní poštovní štíty, schránky, dobové uniformy poštovních zaměstnanců, mechanizační prostředky, pokladny a také sbírku poštovních dostavníků a dalších dopravních prostředků.

Kromě svého hlavního sídla v ulici Nové Mlýny 2 v Praze 1 (v sousedství kostela sv. Klimenta, několik desítek metrů od redakce Filatelie v Klimentě ulici), které je známo také pod názvem Vávrův dům podle jména posledních soukromých majitelů, kteří jej vlastnili od počátku minulého století, užívá muzeum ještě prostory v bývalém klášteře sv. Gabriela v Holečkově ulici, kde ostatně také sídlí sekretariát SČF. Zde mělo muzeum své původní rozsáhlé expozice a depozitáře od roku 1933.

Hlavní sídlo většina čtenářů asi dobře zná z různých výstav a akcí pořádaných Poštovním muzeem, přesto se o něm zmíníme podrobněji.

Dům získalo muzeum, resp. pošta, v roce 1977 a po rozsáhlé rekonstrukci v něm byla v roce 1988 – při příležitosti konání Světové výstavy poštovních známek PRAGA 1988 – otevřena expozice. Je třeba poznamenat, že většina historické zástavby v okolí byla v rámci asanace zbořena v letech 1947 – 1951 a Vávrův dům však zůstal zachován jistě také pro vzácnou vnitřní výzdobu, kterou pro jednoho z dřívějších majitelů, mlynáře Václava Michalovice, vytvořil v roce 1847 malíř Josef Navrátil.

Veřejnosti je přístupná většina jeho prostor, počínaje sálem v přízemí, na jehož začátku se nachází malá prodejna. V ní je možno zakoupit české poštovní známky, sešitky, celiny, a dále materiály připravené Poštovním muzeem, mimo jiné i příležitostné tisky. Ty se posledních letech připravují vždy na 18. prosince, neboť v tento den byly v roce 1918 vydány první československé poštovní známky a současně založeno i Poštovní muzeum. Hlavní plochu sálu zabírají trezorové výstavní skříně, v nichž je ve výsuvných rámech jako stálá expozice vystavena část filatelistických sbírek muzea: zejména sbírky známek a FDC Československa a České republiky, sbírky známek evropských i dalších zemí, ukázka ze specializované sbírky známek a celistvostí Rakouska, ukázky sbírek, které byly darovány nebo odkázány sběrateli Poštovnímu muzeu, exponáty Komise znalců SČF a další materiály. Ve vitrínách si návštěvníci mohou prohlédnout ukázky tiskových technik – zejména knihtisku a ocelotisku – mezi nimi i vzácné původní tiskové desky. V sále je i promítací zařízení používané při tiskových konferencích, besedách či hromadných návštěvách s průvodcem.

K sálu přiléhá chodba vedoucí ke schodišti do prvního patra, seznamuje návštěvníky s historií korespondence, je ale také využívána jako součást velkých výstav, nebo pro samostatné menší výstavy. Naši čtenáři je dobře znají, protože se tu v průběhu let konala řada výstav Klubu Filatelie a Svazu českých filatelistů.

První patro je vyhrazeno příležitostným výstavám. Jsou věnovány především tvůrcům našich známek – autorům a rytčům –, a dále materiálům z fondů Poštovního muzea, které nejsou ve stálých expozicích. Řada výstav je připravována ve spolupráci se zahraničními partnerskými organizacemi muzea. Filatelistům jsou tyto výstavy známy

z dopisnic s přitiskem a z příležitostných razítek používaných poštovní přepážkou vždy první sobotu po zahájení výstavy. Pokud jde o výstavy žijících tvůrců známek, je obvykle ve stejném termínu pořádána i autogramiáda. Poštovní přepážka a autogramiáda bývají umístěny v místnostech knihovny muzea. Ta obsahuje kromě jiného i poštovní věstníky, filatelistické publikace a katalogy a mnoho dalších titulů. Publikace z knihovny je možno studovat v muzeu po předchozí domluvě s jeho pracovníky. Badatelé využívají i možnost studovat materiály související s přípravou a tiskem československých a českých poštovních známek, zejména pro ověření nových poznatků a pro doplnění a ověření údajů pro chystané filatelistické publikace. Tyto fondy jsou umístěny v budově na Smíchově a termín návštěvy je třeba dohodnout předem.

Příprava expozic a příležitostných výstav ovšem není zdaleka jedinou činností pracovníků muzea, ba dokonce není ani činností hlavní. Tou je zpracovávání a studium materiálů uložených v muzeu a studium dalších materiálů uložených v dalších institucích. Výsledky jsou publikovány v časopisech i v publikacích připravených muzeem. Filatelisté jistě znají z dřívější doby např. Sborníky poštovního muzea, z nedávné doby pak třeba publikaci o poště v ghettu Terezín a další. Získané poznatky jsou i předmětem některých výstav v muzeu – např. nedávná výstava věnovaná fotografiím z fotoarchivu Ministerstva pošt a telegrafů, který je rovněž částí fondů muzea. V průběhu roku zde probíhají přednášky a besedy a pracovníci muzea se podílejí na akcích dalších kulturních a muzejních institucí u nás i v zahraničí; s mnohými z nich ostatně Poštovní muzeum po léta, či dokonce desítky let spolupracuje. Uvedený stručný přehled ukazuje, že Poštovní muzeum České pošty, s.p., není běžným podnikovým muzeem, ale je významnou vědeckou a kulturní institucí.

Vraťme se však ke Společnosti přátel poštovního muzea Svazu českých filatelistů (SPPM). Jak je uvedeno v jeho stanovách, má společnost dva hlavní úkoly. Prvním je seznamovat členy s aktivitami Poštovního muzea, přinášet informace o připravovaných akcích (výstavy, přednášky, publikace atd.), být platformou pro setkávání zájemců o práci muzea atd. Druhým úkolem je podle možností členů pomáhat Poštovnímu muzeu v jeho práci, zejména využíváním filatelistických znalostí členů společnosti. Ale nejde pouze o pomoc v otázkách ryze filatelistických.

A nyní k otázce členství ve SPPM. Jako v dalších odborných společnostech SČF i ve SPPM se činnosti mohou zúčastnit jak členové, tak nečlenové Svazu. Ti první jako členové řádní, druzí jako členové přidružení. Práva a povinnosti členů upravují stanovy Společnosti, s nimiž se můžete seznámit např. na webové stránce SČF (www.informace-scf.cz). Jak jsme už oznámili v předchozích číslech našeho časopisu, nebude SPPM vybírat žádný členský příspěvek – a nemá tedy ani prostředky na vydávání a distribuci svého zpravodaje, vedení administrativy, setkávání a další činnosti. I proto jsme se rozhodli využít spolupráci s Klubem Filatelie (je přidruženým členem Společnosti pro odbornou literaturu SČF) a v jejím rámci nejen ve Filatelii přinášet informace o nové Společnosti a jejích aktivitách, ale například i bezplatně využívat prostory KF, sdílet jeho počítačové vybavení apod. Současně jsme nabídli členům Klubu Filatelie možnost členství v SPPM, s tím, že pokud někdo nemá o takové členství zájem, stačí to písemně nebo telefonicky oznámit a bude z databáze vyřazen. Ze zkušenosti víme, že většina členů Klubu Filatelie je současně i členy SČF, takže jsou řádnými členy SPPM. Od členů přidružených je při akcích, kde to bude třeba, půjde snadno odlišit předložením členského průkazu SČF s vylepenou příspěvkovou známkou na příslušný rok. V rámci činnosti nové společnosti se samozřejmě budeme snažit získávat dosavadní nečleny pro vstup do SČF. Potěšilo nás, že o členství v nové společnosti projevily zájem i další odborné společnosti SČF (např. SSČSZ) i jednotliví sběratelé. Prozatím však nepovažujeme za praktické, aby jedna společnost byla členem druhé, a dáváme proto přednost členství individuálnímu. Z výše uvedených finančních a organizačních důvodů však pro distribu-

ci zpráv o činnosti společnosti a dalších jejích materiálů budeme využívat zejména časopis Filatelie, v němž bezplatně dostaneme k dispozici potřebný prostor. Základní informace o společnosti budeme zveřejňovat i na webových stránkách SČF – i když si uvědomujeme, že řada zejména starších členů nemá k internetu dosud přístup, nebo se o něj dokonce ani nezajímají.

Znovu připomínáme, že členství ve SPPM je sice bezplatné (neplatí se členský příspěvek), ale také nebude znamenat žádné hmotné výhody pro členy (zazněly například dotazy, zda členové SPPM budou mít slevu na vstupném na výstavu Poštovního muzea či na zboží prodávané v jeho prodejně – stručná odpověď zní: nebudou). SPPM však pro své členy bude pořádat ve spolupráci s muzeem některé akce, zejména přednášky, besedy a podobně.

Věřím, že tato stručná informace pomůže sběratelům pochopit, že členství ve Společnosti přátel Poštovního muzea znamená podporu dobré věci. Případné další dotazy, návrhy a přání adresujte, prosím, na SPPM SČF, Klimentská 6, 110 00 Praha 1.

PAVEL AKSAMIT, předseda SPPM SČF